Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 3tia

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

quia non obstitit promulgata ut supra è dictum, sed tunc universaliter universaliter vel ex-
tatis et curiositatis poterant et obligare si voluisset: unde patet ratio. ad 2. n. leg.
Ad eius tunc dicto, quod illa maior non è universaliter vera, nam etiam ab imponit Clericis et
religiosis et quid cum periculo salutis, quam saecularibus, neque tunc proprie clericis aut religiosis
et deteriori ditatis: unde te solum quedat secunda eius maioris, quod aliquid imponit de
servitio quod est tributi, non autem quod aliquid imponit de servitio dignitatis, et tunc autem S. D.
cit. q. 98. a. 5. ad 2. quod hoc quod Deo magis giungit, tanto efficit melioris ditatis, et inde
quod populus Iudaorum erat ad servitutem magis ad divinum cultum, tanto dignior et alius po-
pulis erat. ad 3. n. mi. ad milesimum cum ad tota legis observantia gentes non ad finem
ii salvari non possent, sed quia sub ii servitutis salvabantur qui sub lege naturali, fuit etiam
saeculares admittunt ad clericatum vel status religiosus ex ordinatione divina, non quia
in saeculo salvari non possunt, sed quia de saeculo translati in religione servitutis sal-
vantur. quod autem gentiles etiam sine lege veteri poterant salvari sic verbis satis oper-
te docet S. D. q. 98. a. 5. in argumento sed contra diem, sed contra est quod Dionysius Iuit
q. cap. coelestis Hierarchia, quod multi gentiles non Angelos et sedulitatem Dei, sed ipsat
quod gentiles lege non observabant: quod observantia legis potuerunt aliqui salvari.
Hoc S. D. quod prosente sectione concludo.

X ablap

Sectio Tertia

An et quomodo lex vetus fuerit abrogata?

71. Lex vetus ut priori sectione ostendimus dicta è quasi totaliter preceptis moralibus ceremonialibus et iudicialibus, et inde quod in presenti inquiring an et quomodo
Lex vetus fuerit abrogata, tria dicta predictione meminisse necesse è. preterea
sciendum è quod quando Christus ipse dixit quia non venerat solvere sed adimplere lege
Matth. 5. abrogatio legis veteris non fuerit facta non solutione, sed non adimplectione eius, quia
facta cessavit, cum enim lex veteris fuerit figura, figura autem erat, dum quod figura-
verat, adimplet, lex quoque veteris cessavit postquam Christus qui figurabat eam adimplevit.

atque hoc quoque provide notandum est, quod aliud sit divina praecepta antiquae legis et mortua alia ea quae mortifera, mortua nonnulli dicunt, quae non implere obligant, neque vim ipsius adimplendi habent, mortifera autem dicunt, quod et quae mortem ad aeternam quia sine quanto non illi observari possunt. his positis.

Suppono quia Christus Dominus institutione novae legis legem nova non instituit, sed utait Clemens Romanus institutiones apostolicae lib. 6. magis confirmavit: nam qui dixit in lege Dominus Deus tuus Dominus unus est Deut: 6. id dixit in Evang. ut cognoscant te solum verum Deum Joa. 17. et qui dixit diliges proximum tuum sicut te ipsum Levit. 19. in Evang. renovato praecepto, mandatum novum inquit do vobis ut diligatis invicem Joa. 13. qui se in lege Moysi prohibuit modo in Evangelio prohibet ne irata iram: qui se adulterium, modo illicita cupiditate: qui se latrocinium, modo quendam seu qui de quibus latronibus inopibus probet: qui se odium prohibuit Gen. 9. nunc ipsi inimicum diligere dixit Matth. 5. qui vindicta, nunc praecepit patientiam ne quid injusta sit vindicta quae injuste fumatur, sed quod potentior sit patientia: neque vero nunc ab effectu excidi jussit, sed illam tum exercentia: qui Calendas varias praecepit ipse in subditis quat: qui sabbatum servari voluit ut illo die gaudere in legum meditatione, nunc quidem jussit nos cogitandae condicio non providentiaque lege gratia vigere Deo: sic ergo Christus Dominus legem non instituit sed confirmavit.

Suppono 2. quod Christus Dominus legem vere adimplevit, de quo apud Joan. 19. 28. sitiendum est. Ante lex et prophetae qui adimplendi fuerant, de hoc agunt, et de Christo prophetizant, et legem vivendi constituunt, quae omnia Christus implevit, ea quidem quae de se lex habebat adimplevit, quod natus est, quod circumcisus est, quod presentatus est in templo et oblatus est pro illo sacrificium scil. duo turtures, aut duo columbae, quod in Aegyptum fugit, quae autem de ipso prophetae praedicabant adimplevit, quod de virgine natus est, quod in Nazaret educatus est, unde Nazareus dicebat, quod cum asino pedibus solum et templum ingressus est, idem quod in prophetia dicitur, ecce Rex tuus sedens super pullum asinae, quod a pueris laudatus est et pullus asinae

ex ore infantium et lactentium perfecit laudem suam, ut legit in ps. quod crucifixus
est inter imiquos quod fame et sitio potatus est, quod in manibus patris spiritum suum
commendavit, quod vestimenta sua dividenda reliquit, quod defendit adversarios et
visitavit eos, dormiendo, quod defuerit, quod effendit multum duces captivitatis
captivitate ad quo ea patis de xo prophetizavit passus et sic ipse dulcedine
adimplevit. qui etiam lege vivendi a lege constitutus ad amussim observavit, Deum
coluit eius nomen predicavit circumcisionis lege sustinuit, prolentari voluit in
templo, parentibus obedivit et diversis exteriora quid legis figura solvens
interiora autem eius veritatis adimplevit, quod in singula in exemplo et facto
Dni salvatoris offendere nec carta patit, nec ratio nostro postulat doctrina
quin potis fidei sancta similiter intelligere sine dubitatione credamus quia
Dnus Jesus lege et ea quae de se scripta sunt etiam in minimis adimplevit
ipse enim postqm dixit non veni solvere legem sed adimplere subdidit, quia
iota unum aut unus apex non praeteribit a lege donec omnia fiant palam autem
quia in nova lege plurimi apices praetercerint de veteri lege, in apice enim
proiectus illegimus, quapropter ea quae in lege facta et adimplenda fuisse dicuntur.

74 Suppono 3. quod lex veteris et lex nova non diversificant adeste et simpliciter sed tamen mediante
ratione et facta et institutio, nam praeterquam quod praeter praecepta decalogi alia quoque pre-
cepta quoddam iudicialia vigerent in Gallia et et praecepta de tandis decimis Gallia interdicis
de abstinendo ab ingressu Gallia interpretatio temporum purificationis suae congetem et ut
ceteras finis ut ait S. Q. q. 103. a. 1. his verbis dicit quod lex nova non quidem mediante
lege de diversitate finis non est alia a lege veteri, quia utriusque est unus finis scil. ut
homo subdatur deo, et autem unus deus et novi et veteris testamenti non dicit illud Rom. 4.
unus deus est qui iustificat circumcisionem ex fide et praeputium per fidem: Ipsum nihilominus
mediante ratione eiusdem S. Th. et quia una propinquius ordinat ad finem, alia remotius
fuit in una caritatem duxit alia lex quod imponit varios effectus, qui statim ponunt

exequi quæ pertinent ad bonum comune, et alia lex dat, de disciplina puerorum qui
sit instruendi. Gliser postmodum curam virorum exequent, et hoc modo ait S.
Lo. cit. lex nova è alia à veteri, quia lex vetus è qsi pædagogus puerorum ut Scripts
ait ad Gall. 3. lex autem nova è lex spiritus quia è lex charitatis, de qua Apostolus
dicit ad Colos. 3. qd è vinculum perfectionis. hic go supponitur sit

Assertio. Ex veteri sacrum in ipsa figuratu abrogata è qtmad præcepta 75c.
sufficere nonialia ita, ut ea in morte xi fuerint mortua, postqm autem
Evangelica veritas orbi simulgata fuit, et diuulgata fuit, fuerint etm mortifera.
è communis et certa Theologorum sententia in ipsis scripturis fundata maxime, Heb. 7.
ubi Apostolus primo ostendit, qd sit hoc quia ex tribu Juda et non ex tribu Levi natus
è Dns noster, de quo dictum è qd sit sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech,
dum in vetu lege sacerdotes ex tribu Levi desumi debuerunt, Status
fuerit sacerdotii, et postea subdit, quia Statu sacerdotio necesse è ut et
legis fiat Statio, Consequens proinde è quia si cum Deus uti Statu è
sacerdotium, ita etm Statu è et lex, qd ipse eod loco Apostolus alia ratione
contra Judæos satis evidenter probat dicens: Ergo qsumão si sacerdotium Levitici
erat, populus enim sub ipso legem accepit, qd adhuc necessium fuit secundum ordinem
Melchisedech alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem Aaron dici? ita Apostolus
cum sententiæ è si legis consumatio et eius cessatio usq ad finem mundi è sub
sacerdotio Levitico sub quo lege accepit, cur go dicit in ps et alibi quia Messias
venturus erit sacerdos secundum ordinem Melchisedech et non dicit erit sacerdos secundum
ordinem Aaron et tribu Levi? cum go Messias venturus dicit in scriptura sa-
cerdos secundum ordinem Melchisedech qui sacrificavit in cœna et vino et non dicit sacer-
dos secundum Aaron qui sacrificavit in macellatione variorum animalium, necessium
è qd qsumão legis non erit sub sacerdotio Levitico, adeoqs ante finem mundi
sacerdotium aliud erit secundum ordinem Melchisedech sub quo fiat qsumão legis, Statu
autem sacerdotio necesse è ut et legis fiat Statio: go etm necessium è lege vetere
Levi abrogari et in alia mutari. ita inre discurrebat in omnis Apostolus qtra Judæos

et ē efficacissimū angustū gtra pertinacia eorum: hoc autem statim facta
ē diuīng Christicolis in morte Dni Salvatoris, qdo ipse sacerdos et hostia
postqm se obtulit in cona offerebat pro delictis populi sui in ara Crucis
in vice omnium sacrificiū finem.

76. Tertia pars asserti probata sic ostendit onis figura veritatis abrogatis
et definit, qdo figuratis veritate gsta, atq; lex vetus figura legis novae
p Xum figuratum in veritate gsta fuit: qo etm p Xum defuit. oā rdu
se satis patent dumodo, qd in tract. de incarnat. docet pro certo supponat,
qd Xus Dns verus fuerit Messias de quo lege et prophete prophetizabat.
hoc quo gtegter etm gstat qd ea lex vetus fuerit abrogata proinde rdum
praecepta Caeremonialia, hoc enim praecepta proinde et finaliter fuerunt figu-
ralia ut docet s. T. q. 101. a. 2. Cum qo figura definebat qdo veritas figu-
rati Salvatoris minebat, ut ratio ē videt umbram enim fugat veritas,
Atm indubie tenendu ē, quia praecepta Caeremonialia p Xum fuerunt abrogata
et hinc ē qd Apstus dixit ad Colloss. 2. nemo iudicet vos in cibo aut in
potu aut in parte diei festi aut neomenia aut sabbatorum quae est umbra
futurorum, rdu hoc ad dixit Apstus ad Heb. 10. qd umbra habet lex futurorum
bonorum n ipsa imagine rerum, umbra enim minus ē qm imago, et ideo umbra
stinet ad veteres imago autem ad nova lege.

77. Quinq; autem Caeremoniae substitutum ea in se explicet, legis qd Caeremonia
initialiter abrogavit, qdo eas in vita sua cum veritate figuratorum adimplevit
n eas obligandi sua veritate n soluit, donec p sui mortem novo testmto debitum
addidit et gsirmavit, vade hoc praecepta Caeremonialia in morte Xi cum veteri
testamento mortua et sepulta sit qd altera pars asserti quae sic clarius patet.
Xus legem novam sic primo sacrificiis instituit qdo veteri testmto abrogato novum testmtum
in suo sanguine gsdit, et gstitu gsirmavit, testmta autem morte gsirmant testatorum

ubait Apls, et tenent cum eo omes gentes, eq; pie testantur veltma valtas de eo qd qui post morte fieri vult. n autem ē Ausenda vltma voltas quod ipsos morte qm mel volentis, igit lege nova Leg fauct instituit, qdo mortuus in cruce fuit. Subj. atq; qdo lege nova qd dixit se veterē abrogavit ne populus zelii lege vagaretur incertus: go ille dixit quia lex veteris et proecepta eius Coremonlia mortua fo, qdo ipse Xis verum figuratu figura totius mortuus, et moriens dixit qfuratu ē, ac velum templi fissum in duas partes sua fissura legis qfumatae et abrogatae sine dbio testatur.

Igit in morte Xi lex veteris mortua et sepulta ē, et nova Evangelia ē instituta, qua tu eo vsq; obligandi virtute carnit, donec orbi p Apls promulgata fuit, cum nulla lex neq; divina obligat sine promulgatae, ipsa autem promulgatae semel suffter facta proecepta legis Coremolia n mortua da tantum sed etm mortifera fuerunt ea vsurpanti, quia p ipsu figura adventis figuratis negatis, et sic in fide nova promulgata ad salute nearia grosse erratis, scienda namque qd figura etm dicta ē quia proecepta Coremlia ex sel et spaliter erant figura sacrificatae et annunciatae misterium Xi et adventis eius, et ideo cui veritas adimpletis eorum sufficienter fuit manifestata, et tu eo proecepta vsurpare n desistit, ndu qd figuralia fuerunt, qtra veritate sibi suffter manifestata in re grosso voluerit erravit: sic go proecepta illa Coremolia postqm evangelia veritas fuit satis promulgata et detenata, ea vsurpanti mortifera fuere.

Dixit tu hoc proecepta Coremlia mortifera fuisse, postqm Evangelia veritas orbi promulgata satis et detenata fuit, et ideo qdo ab Apls Paulo Timoteus fuit circumcisus ut Actes in actis Apls cap 16 neq; Timoteus neq; Paulus peccarunt, quia quoad ipsu aut n ipsu Circumcisis Evangelia veritas etsi promulgata in genere, tu nedum suffter detenata fuit, neq; ab illis circumcisio ut figuralis ē vsurpata, aut credita nearia ad salute, sed tu longm ritus se n malis et ut sic synagoga, qmadm ait Aug: epist. 9. et 10. Sequeretur cum honore, tolerat leondolis Judaeis, atq; ad eos facilior redderet eorum querelas: postqm autem p

a Apostolis quibus circumcisio interdicta, et ipsa per veritatem baptismi sublata de-
bebat, mortifere abiecit Dei et gravissime reprehendit in corpore circumcidi sine
circumcidi animi in iugem poenitentiam legis mandat per veritatem spiritualem desi-
derione magis quam in praeputio carnis nostra.

80. Dixi etiam de praeceptis caeremonialibus tum ea quae hactenus dicta sunt, praecepta
moralia non solum non esse sublata sed magis confirmata dicitur esse nuro 72. in quibus
quaeng sunt veteris legis statuta, sed quaeng sunt iuris naturalis praecepta. praecepta
sic iudicialia dicitur esse sed id, quod disponebant ad comem utilitatem, sunt quo
qui quoda aeternae iuris naturalis et sed id quod sudario etiam mistice figurabant
misteria novae legis sed hoc autem postquam in morte Xti praecepta iudicialia mor-
tua sunt et defacto post manifestatione Evangelii veritatis mortifera ex
eade ratione quo posita est supra de praeceptis caeremonialibus, unde remisi
est licitum praecepta eiusmodi etiam iudiciaria sed quod est figurativum figura
enim et litera occidit et qui figura gra figuratis veritatem observat sola
et quia in fidei veritate quiet: quo sed illud autem quaeng sunt quoda
aeternae iuris naturalis, in morte Dni Salvatoris et ipsa quae mortua sunt
Dni enim Jesus morte sua adimplevit legem legisque vitalis fecundatem
per charitatis quod per legem novae diffundere in cordibus hominum libertatem
non infecta sunt mortifera, quia veritatis fidei non sunt derogativa, quare sed pra-
cepta iudicialia ait Clemens Rom. in Constitutionibus Apostolicis lib. 6. c. 23. Deus non
fecit ea nobis legem, sed vinculum, ubique enim nos legibus obsequentes ei vult
non legem legem quaerere; Vinculum quo significat, ut quod Iudaei ex negotio et timore
poenae facerent, hoc Christiani iam non ex negotio et timore Iudaeorum et sa-
nitatis plenitudine quae per gratiam S. in S. baptismate diffundit in cordibus eorum
operarent: et hinc recte dixit Aug. gra adamantina Manichaei disciplinae
brevis a disciplina veteris legis et Evangelii videbit timor et amor, sed timore
de cordibus nostris excludentes ad amore procedamus et lege grae atque amoris
libertatis et legere et adimplere studeamus. fit